

Näringsdepartementet
n.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till: helene.lassi@regeringskansliet.se

Länstyrelsens Jämtlands yttrande över delbetänkandet En utvecklad översiktsplanering (SOU 2018:46 del 1)

Ärendet

Sammanfattning

Länstyrelsen i Jämtlands län (härefter Länstyrelsen) bedömer att utredningen på ett bra sätt beskriver de utmaningar som finns i översiktsplaneringen. Utredningen beskriver också på vilket sätt översiktsplaneprocessen behöver utvecklas för att bli tydligare och ge kontinuitet i den kommunala strategiska planeringen.

Länstyrelsen tillstyrker merparten av de förslag som presenteras i utredningen. Det gäller bland annat övergripande förslag såsom att översiktsplanen inte bör göras bindande, att kommunerna ska arbeta med planeringsstrategier i inledningen av varje mandatperiod och att statens underlag behöver samordnas bättre.

Länstyrelsen lämnar synpunkter på vissa av de förslag som presenteras. Det gäller bland annat definitionen av kategorierna i ÖP-modellen, behovet av tydlighet kring vad som kan anses vara väsentliga konsekvenser samt förslaget att kommunen ska ha möjlighet att begära ett reviderat granskningsyttrande.

Länstyrelsen ser i övrigt positivt på de förslag till förändringar i översiktsplaneprocessen som gäller länstyrelsernas arbete. De extra resurser som föreslås kommer att behövas för att länstyrelserna ska kunna svara upp mot de förändringar som förslagen skulle innebära.

Länsstyrelsens synpunkter

Att utveckla översiktsplaneringen

Länsstyrelsen delar utredningens beskrivning av de brister som råder inom översiktsplaneringen idag och den syn på reformbehov som uttrycks i delbetänkandet. Det är viktigt att översiktsplanering bedrivs kontinuerligt och att översiktsplanen på ett tydligare sätt överblickar den tänkta utvecklingen inom kommunen samt ger stöd för efterföljande planering.

En bindande översiktsplan

Länsstyrelsen bedömer att utredningen ger en bra och komplett bild av de fördelar respektive nackdelar som en bindande översiktsplan skulle innebära. Länsstyrelsen delar därför utredningens bedömning att översiktsplanen fortsättningsvis inte ska vara bindande för efterföljande beslut.

En kontinuerlig översiktsplanering

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att kontinuiteten i översiktsplaneringen brister och tillstyrker förslaget om att kommunfullmäktige senast 15 månader efter ordinarie val ska anta en planeringsstrategi. Länsstyrelsen instämmer i uppfattningen om att en planeringsstrategi ger bättre förutsättningar för ett kontinuerligt arbete med översiktsplanering och är mer framåtsyftande än dagens aktualitetsprövning. Länsstyrelsen välkomnar också att planeringsstrategin kan förväntas minska de oklarheter som råder i dagens system och innebära ett mer nyanserat synsätt på aktualiteten i översiktsplanens olika delar. Förslaget kring att ta fram en planeringsstrategi kan till en början komma att innebära förhållandevis stora förändringar i kommunernas översiktsplanearbete. Länsstyrelsen anser därför att ett ekonomiskt stöd till planering för kommuner under en begränsad period bör övervägas.

Länsstyrelsen ser det som rimligt att om en översiktsplan inte är aktuell i de delar som berör en detaljplan, bör detaljplanen handläggas med ett utökat planförfarande. Länsstyrelsen ställer sig mer tveksam till förslaget om ändring av 7 kap 18 e

§ i miljöbalken, som innebär att en inaktuell översiktsplan inte kan ge vägledning för LIS-områden. Det säger sig självt att en översiktsplan som bedömts inaktuell i fråga om LIS inte kan ge vägledning för efterföljande prövning i detaljplan eller strandskyddsdispens.

Länsstyrelsen tillstyrker ändringen av begreppet utställning till granskning då syftet med planeringsskedet framförallt är att ha en slutlig kontroll över synpunkterna som kommit fram under dialogen i samrådsskedet. Begreppet blir även mer enhetligt i förhållande till detaljplaneprocessen.

Översiktsplanens innehåll

Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att kraven på översiktsplanens innehåll behöver utvecklas och ha en mer standardiserad form. Vidare ser länsstyrelsen positivt på att Boverkets ÖP-modell kan vara en utgångspunkt för att definiera innehållet. Länsstyrelsen vill dock betona vikten av att en modell inte regleras i PBL på ett sådant sätt att den inte kan vidareutvecklas. Det är också viktigt att eftersträva en bra balans mellan behovet av att definiera översiktsplanens innehåll och kommunens möjlighet att på ett flexibelt sätt svara på samhällets utmaningar i ett strategiskt dokument.

Länsstyrelsen tillstyrker i stora drag utredningens förslag om ändring av 3 kap. 3 § PBL som innebär krav på en kartredovisad indelning av mark- och vattenområden för hela kommunens yta. Länsstyrelsen ser det som särskilt positivt att införa ett krav på kartredovisning av översiktsplanen. Länsstyrelsen anser dock att utredningens beskrivning av indelningen landsbygd är alltför snäv och bygger på en uppfattning om att landsbygd är "områden som nyttjas för areella näringar och andra landsbygdsanknutna verksamheter". Enligt länsstyrelsens uppfattning förbiser utredningens definition de behov av till exempel bostäder, service, vård, handel och kultur som finns på landsbygden likväl som i tätorten. Definitionen bör utvecklas i linje med den av utredningen citerade propositionen "En sammanhållen politik för Sveriges landsbygd". Propositionen beskriver landsbygden som "*en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd*".

Länsstyrelsen ställer sig bakom delbetänkandets förslag om ändringar av 3 kap 4 - 9 §§. Förändringarna innebär ökad tydlighet i vad som ska redovisas i en översiktsplan, hur konsekvenserna av översiktsplanen ska redovisas samt hur översiktsplanen förhåller sig till strategiska miljöbedömningar enligt 6 kap. i miljöbalken. Redovisningskraven som utredningen lägger fram stämmer också överens med prövningsgrunderna för detaljplaner och underlättar länsstyrelsens granskningsarbete. Länsstyrelsen anser dock att det kommer att krävas förtydliganden och vägledning kring vad som är sådana väsentliga konsekvenser som avses i 3 kap 6 a §.

Statens intressen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att staten, med samordning av Boverket, bör ta fram ytterligare vägledning och underlag om hur ingripandegrunderna ska tillämpas. Detta är viktigt för att kunna underlätta kommuner i sitt översiktsplanearbete och för att öka tydligheten och förutsägbarheten i dialogen mellan staten och kommunerna.

Länsstyrelsen instämmer i att det finns ett stort behov av att reda ut frågan om hur miljö kvalitetsnormer bör hanteras i planprocessen. Länsstyrelsen välkomnar också förslaget att Länsstyrelsen ska verka för att översiktsplanen är lämpligt utformad även i förhållande till andra strandskyddsbestämmelser i miljöbalken än de som avser landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Att utreda möjligheten att i översiktsplanen peka ut områden för *tätortsutveckling i strandnära lägen* skulle underlätta tillämpningen av strandskyddsbestämmelserna inom den efterföljande planeringen.

Statens medverkan i översiktsplanprocessen

Länsstyrelsen delar utredningens bild av att det finns en osäkerhet i fråga om vilka statliga myndigheter som ska medverka i översiktsplanprocessen. Länsstyrelsen ställer sig därför bakom förslaget att Boverket ska få i uppdrag att ta fram en vägledning för hur och när statliga myndigheter ska samverka med länsstyrelsen i planprocessen.

Utredningen kommer fram till bedömningen att Länsstyrelsens uppgift att samordna statens intressen inte bör ersättas med att sammanväga statens intressen, och Länsstyrelsen delar denna bedömning. Som det framgår av utredningen ingår ett mått av sammanvägning i samordningsuppgiften, och en ny regleringen skulle kunna inskränka kommunens slutliga ansvar för att avgöra vad som är en lämplig mark- eller vattenanvändning i förhållande till beskaftenhet, läge och behov.

I utredningen föreslås att länsstyrelsen under samrådet ska ge råd om tillämpningen av bestämmelserna i samtliga delar av PBL, om det behövs från allmän synpunkt. Länsstyrelsen gör i viss utsträckning redan ett sådant arbete utifrån kommunernas frågeställningar och behov. Ett formellt införande av en sådan bestämmelse skulle leda till en betydande utökning av länsstyrelsens uppdrag i planprocessen, vilket i så fall ställer krav på utökade resurser och kompetenssatsningar.

Länsstyrelsen delar utredningens syn kring problematiken med inaktuella granskningsyttranden, men ställer sig också något tveksam till förslaget om att kommunerna kan begära ett reviderat granskningsyttrande. Det bör i så fall införas som krav att det av kommunens begäran tydligt framgår i vilka delar översiktsplanen har ändrats för att underlätta länsstyrelsens handläggning.

Av utredningen framgår att det är viktigt att länsstyrelsen har tillgång till den breda och djupa kompetens som PBL påkallar av statens företrädare. Länsstyrelsen delar denna uppfattning, och välkomnar utredningens förslag om utökade resurser för att länsstyrelserna ska kunna fullgöra sitt uppdrag inom PBL-området. Av särskild vikt är satsningar för att stärka länsstyrelsens kompetens som samordnare, och att tillgodose det behov av underlag och stöd som länsstyrelsen behöver för att kunna genomföra sitt uppdrag.

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Jöran Hägglund efter föredragning av samhällsplanerare Frida Säwe. I den slutliga handläggningen deltog även biträdande länsråd Bengt-Åke Strömquist samt enhetschef Magnus Lindow.

Jöran Hägglund
Landshövding

Frida Säwe
Samhällsplanerare

Detta beslut har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.